

Defence for Children International en het IVRK

Steeds meer advocaten komen in aanraking met het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) als zij minderjarige delinquenten, vreemdelingen of jeugdzorgcliënten bijstaan. Defence for Children International, een onafhankelijke organisatie die wereldwijd opkomt voor rechten van kinderen, adviseert en begeleidt in juridische procedures en kan onder andere advocaten ondersteunen.

.....
Martine Goosens
journalist
.....

Het IVRK is op 20 november 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen en door 193 van de 195 lidstaten ondertekend. Hiermee is het IVRK het meest geratificeerde internationale mensenrechtenverdrag. Nagenoeg alle aspecten van het leven van jeugdigen komen in het 54 artikelen tellende verdrag aan de orde. In Nederland is het verdrag sinds 1995 van kracht. Toch blijkt uit het *Jaarrapport Kinderrechten 2008*, opgesteld door Defence for Children International (DCI) Nederland in samenwerking met Unicef, dat de bescherming van kinderrechten in Nederland voor verbetering vatbaar is. Een panel van deskundigen, onder wie een kinderrechtser, deelde rapportcijfers uit

voor de manier waarop Nederland omgaat met kindermishandeling, jeugdzorg, jeugdstrafrecht, illegale kinderen en jeugdgezondheidszorg. Op drie van de vijf terreinen werd onvoldoende gescoord.

'Wij willen blijven'

'Met name jonge vluchtelingen, illegale kinderen en kinderen in detentie blijven in ons land veelvuldig verstoken van hulp en zorg', zo stelt Mariëlle Bruning, bijzonder hoogleeraar jeugdrecht aan de Universiteit Leiden en 2,5 dag per week verbonden aan Defence for Children. Organisaties die zich inzetten voor deze jeugdigen kloppen steeds vaker aan bij DCI. Via de zogenoemde 'helpdesk' biedt DCI (rechts)hulp aan eenieder die vragen heeft over het IVRK en hoe de Nederlandse overheid dit verdrag toepast. DCI ondersteunt procedures soms door een 'kinderrechtenrapportage' over de

Foto: Wim Oskam / Hollandse Hoopje

.....
Op drie van de vijf terreinen
blijkt de bescherming van
kinderrechten in Nederland
onvoldoende te zijn
.....

toepasselijke IVRK-bepalingen in een specifieke zaak te schrijven, die aan de rechter kan worden overlegd. Bruning: ‘Rechterlijke instanties nemen het IVRK soms weinig serieus. Vooral de Raad van State past het verdrag rigide toe. Zeker als het gaat om alleenstaande minderjarige asielzoekers of kinderen zonder verblijfsvergunning. Uit onderzoek is gebleken dat gedwongen terugkeer naar het land van herkomst schadelijk is voor de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen die langer dan vijf jaar in Nederland verblijven. Met name voor die groep jongeren voeren wij in samenwerking met de door ons opgerichte vereniging *Wij Willen Blijven* een proefproces tegen de Nederlandse Staat.’

Niet bij loverboys

Ook in individuele gevallen waarin de rechten van minderjarigen aan de orde zijn, treedt DCI Nederland op, in veel gevallen op verzoek van advocaten en

rechters. Vooral advocaten die jeugdige vreemdelingen bijstaan, weten DCI al goed te vinden voor informatie over het IVRK en ondersteuning in procedures. ‘Doordat jongeren in toenemende mate op steeds jongere leeftijd ernstigere delicten plegen en tevens sprake is van meer gedragsproblemen, ontstaat ook vanuit de advocatuur en de rechterlijke macht een groeiende behoefte aan informatie en onafhankelijke deskundigheid op het gebied van jeugdstrafrecht en jeugdzorg’, zo stelt Bruning.

‘We hebben bijvoorbeeld een stuk geschreven in een procedure over een dertienjarig meisje met loverboy- en drugsproblematiek dat volgens Bureau Jeugdzorg uit huis geplaatst en behandeld moest worden. In afwachting op een behandelplek zat zij gedetineerd in een justitiële jeugdinrichting ver van huis. Naar ons oordeel ten onrechte. Door wijziging van de Wet op de jeugdzorg behoren kinderen via de jeugdbe-

schermingsroute behandeld te worden in instellingen voor gesloten jeugdzorg. Dus gescheiden van jeugdigen met een strafrechtelijke titel. Door het tekort aan behandelplekken belanden deze kinderen toch vaak in een cel. Dit meisje had niet moeten worden geplaatst in een omgeving met een zeer streng klimaat, waar veel controles, fouillering en bovendien loverboys zijn. Met medewerking van DCI Nederland heeft haar advocaat geprocedeerd tegen uithuisplaatsing en voor overplaatsing. Als zij al gescheiden had moeten worden van haar ouders, zou dit dicht bij huis, zo kort mogelijk en met passende zorg dienen te geschieden. Er zijn genoeg alternatieven voor een gevangenis. Ambulante behandeling bijvoorbeeld, of opvang in een open residentiële inrichting. Vrijheidsbeneming dient in overeenstemming met het IVRK als ultimum remedium te worden ingezet. De rechter volgde ons standpunt. De mate van vrijheidsbeperking werd

.....
'Het is meestal niet nodig
dat minderjarigen tijdens het
gerechtelijk vooronderzoek
in preventieve of voorlopige
hechtenis verblijven'
.....

'Kinderrechten zijn niet voor niks'

Defence for Children International (DCI) werd opgericht in 1979 en heeft als onafhankelijke, niet-gouvernementele organisatie (ngo) in 42 landen nationale secties. DCI Nederland is gevestigd in Amsterdam. DCI zet zich in voor kinderen die in aanraking komen met het vreemdelingenrecht, jeugdzorg of jeugdbescherming, of berecht worden onder het jeugdstrafrecht. Ook treedt DCI op tegen (internationale) kinderontvoeringen, kinderarbeid, kindermishandeling en meisjesbesnijdenissen. Daarnaast pleit de organisatie voor juridische bescherming van kinderen in gewapende conflicten en ontwikkelingslanden. Zie ook www.defenceforchildren.nl en www.iLegalkind.nl.

Oproep

De organisatie zelf vraagt: 'Help ons de kinderrechten hooghouden en betaál daarvoor. Het liefst met een maandelijks bedrag maar ook elke losse gift is meer dan welkom. Bij een donatie van meer dan € 10 per maand krijgt u het *Tijdschrift voor de Rechten het Kind* gratis. Giro: 4870000, t.n.v. Stichting Defence for Children International Nederland. Aanmelden voor update Handboek Internationaal Jeugdrecht of de digitale nieuwsbrief: www.defenceforchildren.nl.'

gezien haar leeftijd en mate van kwetsbaarheid te groot geacht.'

Kans op geweld

Het aantal vrijheidsbenemende straffen bij jeugdigen is de afgelopen jaren gestegen. DCI Nederland constateert dat Nederland in vergelijking met andere landen veel kinderen opsluit. Daarbij lopen gedetineerde jeugdigen een hoog risico om tijdens hun detentie geconfronteerd te worden met geweld. Dit blijkt uit het door DCI in maart 2008 gepubliceerde rapport *Violence against children in conflict with the law*. Tevens wordt gesignaleerd dat Nederland vaak afzonderingsmaatregelen toepast, waarbij jongeren worden opgesloten in hun kamer of isoleercel. 'Wij stimuleren advocaten die optreden voor deze minderjarigen te ageren tegen dit soort

ontwikkelingen. Zo is het meestal niet nodig dat minderjarigen tijdens het gerechtelijk vooronderzoek in preventieve of voorlopige hechtenis verblijven', zo stelt Bruning. 'Met name de artt. 37 en 40 van het IVRK bieden voldoende grondslag om tegen detentie van kinderen te ageren.'

Steeds vaker DNA-afname

Een onderwerp waarover DCI ook steeds meer advocaten te spreken krijgt, is het afnemen van DNA-materiaal bij minderjarigen. DCI is van oordeel dat Nederland het toepassen van DNA-onderzoek bij jeugdigen aan banden moet leggen. Maar met de inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening en de wijziging in het Besluit DNA in december 2007 krijgen steeds meer kinderen te maken met DNA-afname. Bruning: 'Uit jurispru-

dentie blijkt dat rechters de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden ten aanzien van minderjarigen, op grond van belangenafwegingen, art. 40 IVRK en art. 8 EVRM, op verschillende manieren interpretererden. Het in 2006 in het belang der wet ingestelde cassatieberoep leidde in mei van dit jaar tot de uitspraak van de Hoge Raad dat de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden geen ruimte laat voor een generieke uitzondering voor minderjarigen en dat die uitzondering ook niet kan worden ontleend aan het IVRK. DCI ziet graag een systeem waarin niet bij voorbaat DNA-afname plaatsvindt. Daarbij moet niet slechts achteraf bezwaar gemaakt kunnen worden tegen het bepalen en verwerken van een DNA-profiel, maar ook tegen de afname zelf.'

Best interests

Het IVRK is in toenemende mate van invloed op de Nederlandse rechtspraak. Dat beaamt drs. Jan-Pieter Kleijburg, directeur van DCI Nederland. Voorheen was hij onder meer werkzaam voor Unicef in Teheran en richtte zijn werk zich op de uitvoering van aanbevelingen van het Comité inzake de Rechten van het Kind aan de regering van Iran. Daarnaast zette hij zich in Thailand, Bangladesh en Iran in om kinderrechten een grotere

rol te laten spelen in ontwikkelingsprogramma's. De vermeende discrepanties tussen het IVRK en de islamitische wetgeving waren daarbij belangrijke onderwerpen van discussie en onderzoek.

Kleijburg: 'Internationaal gezien heeft DCI de rechten van kinderen meer dan eens succesvol onder de aandacht gebracht. Dat heeft tot aanpassingen in wet- en regelgeving geleid. Dat gebeurt ook in Nederland steeds vaker. Art. 3 IVRK bepaalt dat bij alle maatregelen betreffende kinderen – of deze nu worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen – *the best interests of the child* de eerste overweging moet zijn. In alle casuïstiek waarbij kinderen zijn betrokken, kan het IVRK dus uitkomst bieden. Als onze expertise en ervaring op dat gebied een steentje kan bijdragen aan de positie van minderjarigen en hun kansen op succes in juridische procedures, dan doen wij dat heel graag. Ik hoop dat ons werk leidt tot toename van een beroep op de bepalingen van het verdrag.'

.....
'Bij alle maatregelen die kinderen betreffen, van welke instantie dan ook, moeten *the best interests of the child* de eerste overweging vormen, zegt het verdrag'
.....